

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ เทศบาลตำบลสิริราช สำนักปลัด งานการศึกษา โทร. ๐๕๔-๒๐๙๕๘๑

ที่ ๕๓๗๐๑/

วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลสันดอนแก้ว ประจำปี ๒๕๖๕

เรียน หัวหน้าสำนักปลัด / ปลัดเทศบาลตำบลสิริราช / นายกเทศมนตรีตำบลสิริราช

๑. เรื่องเดิม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อวิถีการดำรงชีวิตและความอยู่รอดของท้องถิ่น เนื่องจากเป็นความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพที่ผ่านการคัดเลือกจนเหมาะสมกับวิถีชุมชน โดยคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลกับธรรมชาติ และคงคุณค่าอันดีงามของวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาสังคมที่ดีในอนาคตต่อไป

๒. ข้อเท็จจริง

งานการศึกษา เทศบาลตำบลสิริราช ได้รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลสันดอนแก้วในแต่ละด้านเพื่อไว้เป็นฐานข้อมูล ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม

- ๑.๑ โคกหนองนาโมเดลบ้านสันดอนแก้ว
- ๑.๒ โคกหนองนาโมเดลบ้านอ้อ
- ๑.๓ เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเด่น

๒. ด้านหัตถกรรม

- ๒.๑ สานตะกร้า สานกล่องเหลี่ยมจากเส้นพลาสติก บ้านแม่วะ
- ๒.๒ ทอผ้าตีนจกตำบลสันดอนแก้ว

๓. ด้านอุตสาหกรรม

- ๓.๑ วิสาหกิจชุมชนแปรรูปยางพาราตำบลสันดอนแก้ว
- ๓.๒ วิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ทะ
- ๓.๓ ชาสมุนไพร トラใบบัว
- ๓.๔ ชามะขามป้อม Organic
- ๓.๕ กลุ่มแปรรูปสมุนไพร บ้านแม่วะ

๔. ด้านการแพทย์ไทย

- ๔.๑ นวดแผนไทยตำบลสันดอนแก้ว

๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ๕.๑ การบวชป่า

๖. ด้านอื่นๆ

- ๖.๑ งานประเพณีบ่อน้ำริน วัดสันป่าเปา
- ๖.๒ งานประเพณีบั้งไฟเดือน ๗ บ้านแม่ทาน

๓. ข้อพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นางสาวอรชร ใจน่าน)

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

ความเห็นของ หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลสิริราช

- เพื่อโปรดทราบ

(ลงชื่อ)

(นางจิตาภา จำปา)

หัวหน้าสำนักปลัด

ความเห็นของ ปลัดเทศบาลตำบลสิริราช

- เพื่อโปรดทราบ

(ลงชื่อ)

(นางรัชชัญญา ชาวอ่อน)

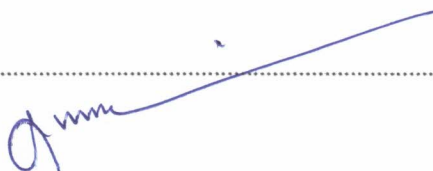
ผู้อำนวยการกองคลัง รักษาราชการแทน

ปลัดเทศบาลตำบลสิริราช

ความเห็นของ นายกเทศมนตรีตำบลสิริราช

- ทราบ

(ลงชื่อ) พ.ต.อ.

(โอภาส จันทร์ปิง)

นายกเทศมนตรีตำบลสิริราช

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลสันดอนแก้ว

1.ด้านเกษตรกรรม

1.1 โคก หนอง นา โมเดล บ้านสันดอนแก้ว

นายกิจเจริญ กันอินทร์ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2565

พื้นที่ จำนวน 3 ไร่ บ้านสันดอนแก้ว หมู่ 1 ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

1.2 โศก หนอง นา โมเดล บ้านอ้อ

นายธนภัทร จันทรพิง ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2565

พื้นที่ จำนวน 3 ไร่ บ้านอ้อ หมู่ 6 ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

1.3 เกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเด่น

การทำเกษตรปลอดสารพิษ ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่หลักเศรษฐกิจพอเพียง โครงการ เกษตรผสมผสาน 1 ไร่ คลายจน ของอำเภอแม่ทะ โดยตนได้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทั้งด้านพืช ด้าน ปศุสัตว์ และการทำเกษตรผสมผสานตามแบบธรรมชาติ คือ การปล่อยให้พืชทุกอย่างแมลงทุกชนิดได้คอย ช่วยเหลือและดูแลกันเองหมุนเวียนไปตามวัฏจักร เพียงแต่ต้องคอยใส่ใจในการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดม สมบูรณ์อยู่เสมอ ซึ่งตนก็ได้นำมาทดลองทำในพื้นที่แปลงปลูก

2.ด้านหัตถกรรม

2.1 สาขาคะร่ำ การสานกล่องเหลี่ยมจากเส้นพลาสติก

กลุ่มแม่บ้าน บ้านแม่วะ

สมาชิกกลุ่มเป็นแม่บ้านในหมู่บ้านแม่วะ ตำบลสันดอนแก้ว รวมตัวกัน มีคณะกรรมการของกลุ่ม วัตถุประสงค์ที่นำมาใช้หาซื้อในตัวเมืองจังหวัดลำปาง และหาซื้อกันเอง การขยายทั้งปลีกและส่ง วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้ เป็นประโยชน์และมีรายได้เพิ่ม

2.2 กลุ่มทอผ้าตีนจก ตำบลสันดอนแก้ว

สมาชิกกลุ่มเป็นสตรีในหมู่บ้านรวมตัวกัน มีคณะกรรมการของกลุ่ม วัตถุประสงค์ที่นำมาใช้หาซื้อในตัวเมือง จังหวัดลำปาง และหาซื้อกันเอง การขายทั้งปลีกและส่ง วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีรายได้เพิ่ม สตรีรวมกลุ่มกันเองหมู่บ้านละ 25-30 คน มีการลงทุนคนละ 20 บาท/เดือน มีคณะกรรมการกลุ่ม 5-7 คน มีเงินที่สมาชิกใช้เป็นทุนหมุนเวียน และได้รับการสนับสนุนจาก เทศบาลตำบลสิริราช

3.ด้านอุตสาหกรรม

3.1 วิชาหกิจชุมชนแปรรูปยางพาราตำบลสันดอนแก้ว

กลุ่มเกษตรกรปลูกยางพารา ก่อตั้งเมื่อปี 2563

เกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรที่ปลูกยางพารา ในพื้นที่ตำบลสันดอนแก้ว โดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ การแปรรูปยางพารา ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เพื่อแปรรูปยางพารา และจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ยางพารา เสริมรายได้แก่เกษตรกร ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เช่น หมอนยางพารา

3.2 วิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ทะ

วิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ทะ เห็ดแปรรูปตราครุฑกานต์ บ้านแม่ทะ หมู่ 3

ประวัติ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2544 โดยมีสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 10 คน ปัจจุบันมีจำนวน 25 คน โดยมีนาง ณีฐกานต์ วรรณทัศน์ เป็นประธานกลุ่ม ประวัติความเป็นมาของกลุ่มเริ่มจากการ ที่ประธานกลุ่มเพาะเห็ด นางฟ้าชายแต่ขายได้ไม่หมดและไม่อยากให้เห็ดนั้นเน่าเสียไปจึงได้เกิดความคิดแปรรูปผลิตภัณฑ์เห็ดขึ้น ซึ่ง สินค้าชนิดแรกที่เกิดจากการแปรรูปคือ น้ำพริกเผาเห็ด ซึ่งเป็นที่มาของการก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่ทะ สามัคคี เพื่อทำการเพาะและแปรรูปเห็ดนางฟ้า ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่ แหนม เห็ด น้ำพริกเผาเห็ด เห็ดทอดกรอบ เห็ดสวรรค์ เห็ดสามรส และเห็ดแดดเดียว

3.3 ชาสมุนไพร トラใบบัว

ชาสมุนไพร トラใบบัว ผลิตและจัดจำหน่ายโดย หจก.ไทยไดมอนด์เฮิร์บ บ้านแม่วะ หมู่ 3

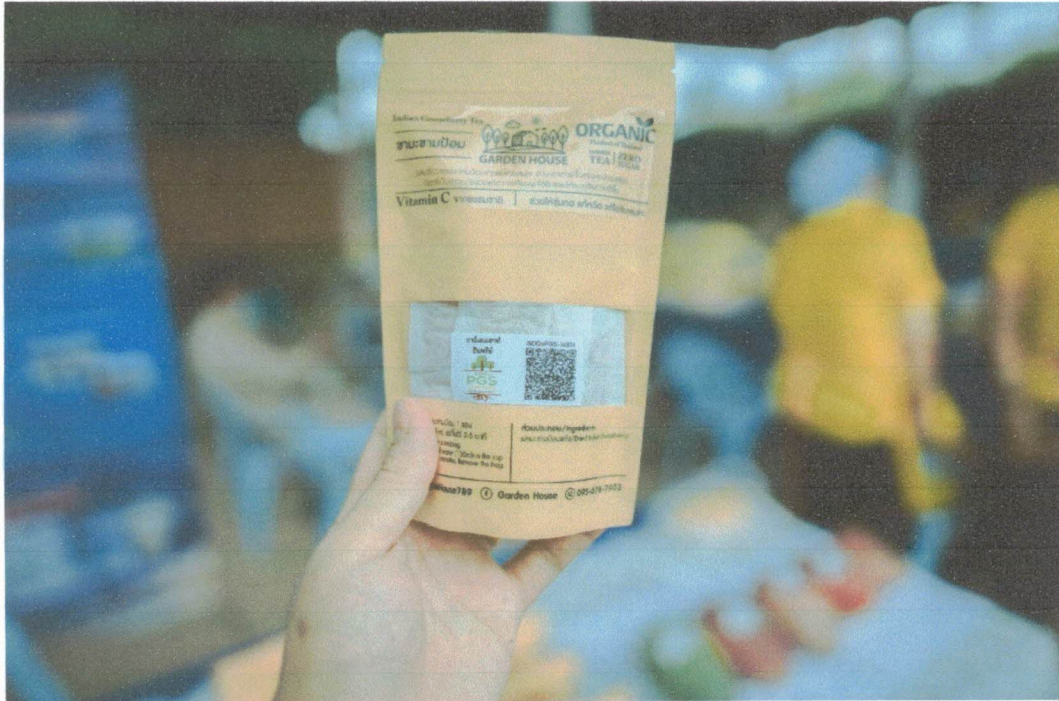
ชาสมุนไพร トラใบบัว ได้รับเป็นหนึ่งในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ (OTOP) เป็นชาสมุนไพรไทย ผลิตจากผักเชียงดา เป็นผักพื้นบ้านหาทานได้ทั่วไป ตามปกติแล้ว ชาวภาคเหนือนิยมนำผักเชียงดามาลวกจิ้มน้ำพริก มีสรรพคุณ ลดระดับน้ำตาลในเลือด (เบาหวาน) โดยไม่พึ่งยาเคมี ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไตวาย ชาสมุนไพรจาก ผักเชียงดาอบแห้ง และยังมีชาสมุนไพรอื่น ๆ เช่น ชาเขียว อบมะลิ , ชามะขามป้อม , ชาตะไคร้ , ชาขิง , ชาเตยหอม โดยมี 2 สูตร ต้นตำรับ และ สูตรกลมกล่อม (ผสมหญ้าหวาน)

3.4 ชามะขามป้อม Organic ออบแห้ง 100 %

ชามะขามป้อม ผลิตและจำหน่ายโดย สวนการ์เด็นเฮ้าส์ หมู่ 1 บ้านสันดอนแก้ว

ชามะขามป้อม จัดตั้งเมื่อปี 2560 ได้รับรองจากสหพันธ์ เกษตร ยั่งยืน แห่งประเทศไทย ชามะขามป้อมเป็นผลิตภัณฑ์ จากธรรมชาติ ปลอดภัยและมีสรรพคุณ ช่วยให้ชุ่มคอ แก้หวัด แก้อาเจียน ขับเสมหะ เป็นยาระบายท้อง ช่วยให้ขับถ่ายได้ดี ลดอาการโลหิตจาง ป้องกันเลือดออกตามไรฟัน

3.5 กลุ่มแปรรูปสมุนไพร บ้านแม่ะ

เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มที่มีแนวคิด เพื่อลดรายจ่ายในครอบครัว นำสมุนไพรจากธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ตะไคร้ มะกรูด มะขาม ขมิ้น ว่านหางจระเข้ นำมาแปรรูป เพื่อใช้ในครัวเรือน และนำจำหน่าย โดยผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เช่น สบู่ น้ำยาอเนกประสงค์และ สเปรย์ไล่ยุง

4.ด้านการแพทย์ไทย

นวดแผนไทย ตำบลสันดอนแก้ว

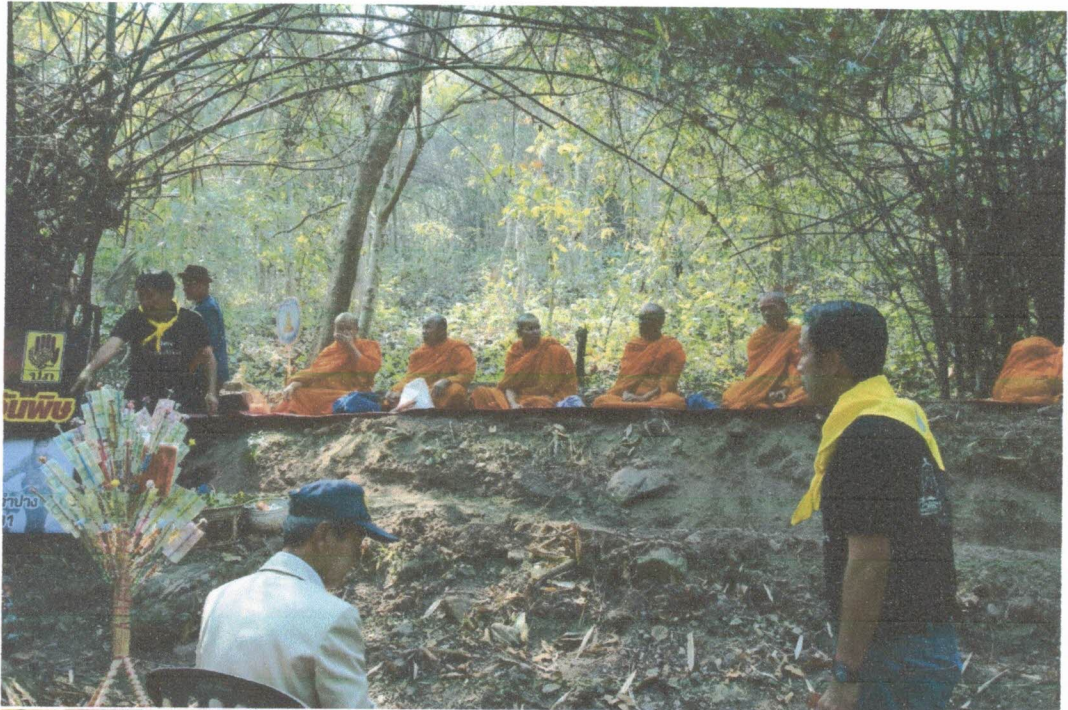
เทศบาลตำบลสิริราช ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทย ส่งเสริมอาชีพสตรี หลักสูตร 25 ชั่วโมง (นวดฝ่าเท้า) ประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำไปประกอบอาชีพเสริมสร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเข้มแข็งพัฒนาศักยภาพสตรี ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ มีอาชีพ มีรายได้ มีโอกาส ทางเลือกในการพัฒนาตนเอง

5.ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลสิริราช โดยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดกิจกรรม ทำแนวกันไฟในพื้นที่ป่า ตำบลสันดอนแก้ว ต่อเนื่องทุกปี กิจกรรมบวชป่า เป็นพิธีกรรมทางศาสนาพุทธที่ถูกคิดขึ้นมาเพื่อเป็นกุศโลบาย ให้ประชาชนรู้จักคุณค่าและความสำคัญของป่าไม้ ผ่านการสร้าง ความเชื่อที่ว่าผืนป่านั้นมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกปักรักษาอยู่ จะเข้ามาบุกรุกทำลายไม่ได้ โดยนิมนต์พระสงฆ์ เพื่อทำพิธีบวชป่า หมุนเวียนกันไปจนครบทั้ง 9 หมู่บ้าน

6. ด้านอื่น ๆ

งานประเพณีน้ำบ่อริน ณ วัดบ้านสันป่าเปา ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยจัดงานช่วงเดือน มีนาคม ของทุกปี โดยชาวบ้าน ร่วมกันทำความสะอาดบริเวณบ่อน้ำ และทำพิธีทางศาสนา เพื่อเป็นการสืบสานประเพณี เป็นการปลูกจิตสำนึกและกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นเกิดความตระหนักเข้ามามีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมอันดีและวิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิมให้สืบทอดไปยังลูกหลานสืบไป

งานประเพณีบั้งไฟเดือน 7 บ้านแม่ทาน ต.สันดอนแก้ว อ.แม่ทะ จ.ลำปาง โดยจัดเป็นประจำทุกปี ช่วงเดือนเมษายน อดีอชาวบ้านแม่ทานส่วนใหญ่มีชาวอีสาน อพยพมาตั้งรกรากถิ่นฐานในพื้นที่มาเป็นเวลานาน และชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะดำรงชีพด้วยการทำการเกษตร และเป็นเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ทั้งหมด โดยทุกปี ของวันที่ 15 เดือนเมษายน(เดือน 7 เหนือ) ของทุกปี ชาวบ้านก็จะมีการจัดงานบุญบั้งไฟขึ้น เพื่อเป็นการบูชาพระยาแถนหรือเทพวัสสกาเทพบุตร ขอพรให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล โดยชาวบ้านจะรวมกลุ่มกันในหมู่บ้าน เพื่อประดิษฐ์บั้งไฟโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา เพื่อนำบั้งไฟมาจุดเพื่อขอพรให้ฝนตกตามฤดูกาล พิธีกรรมธัญญาหารอุดมสมบูรณ์

